

Prevalenční studie nozokomiálních infekcí v ČR na odděleních ARO a JIP s invazivní umělou plicní ventilací v roce 2009

Prevalence study of nosocomial infections in ICU patients on invasive mechanical ventilation in the Czech Republic

Helena Šrámová

ÚVOD

Impulzem k opětovnému zahájení prevalenčních studií v ČR byl dokument „Doporučení Rady EU o bezpečnosti pacientů včetně prevence a kontroly infekcí spojených s poskytováním zdravotní péče“, který předložila Evropská Unie na podkladě Smlouvy o založení Evropského společenství (čl. 152, odst. 4) a který zavazuje všechny členské státy k přijetí a provádění strategie pro prevenci a kontrolu nemocničních infekcí (NI).

V souvislosti s výše uvedeným dokumentem schválila Porada vedení Ministerstva zdravotnictví ČR dne 17. 4. 2009 „Informaci o zahájení tvorby strategie a programu kontroly a prevence nozokomiálních infekcí s vytvořením pracovní skupiny pro nozokomiálních infekce (PSNI) a o provedení prevalenční studie na vybraných pracovištích“ včetně úkolu pro ředitele krajských hygienických stanic.

Pracovní skupina pro nozokomiální infekce a stanovení principů její činnosti včetně vytvořeného Statutu a Jednacího řádu byla zřízena příkazem ministryně zdravotnictví ČR č. 9 dne 11. 5. 2009. Komise je mezirezortní, dvanáct jejích členů zastupuje nejvýznamnější odborné lékařské společnosti v ČR.

Činnost PSNI v roce 2009 byla zaměřena na přípravu a provedení prevalenční studie nozokomiálních infekcí na odděleních ARO a JIP s invazivní umělou plicní ventilací v českých a moravských nemocnicích.

Termín provedení prevalenční studie byl vyhlášen Hlavním hygienikem ČR na období od 12. října do 12. listopadu 2009.

PROVEDENÍ

Pracovní skupinou PSNI byla vytvořena metodika (manuál) pro provedení prevalenční studie, jejímž podkladem byl protokol vytvořený mezinárodní pracovní skupinou HELICSu (Hospital in Europe Link for Infection Control through Surveillance) jako konsensus pro provádění prevalenčních studií v evropských zemích včetně vytvoření systému definic nozokomiálních infekcí.

Pro provedení prevalenční studie byly vytvořeny dva dotazníkové formuláře: „papírový“ pro sběr dat přímo u lůžka pacienta včetně pěti příloh, usnadňujících přesné

vyplňování údajů a „elektronický“, do kterého byla data pacientů pracovníky Odboru ochrany veřejného zdraví (OOVZ) převedena v elektronické podobě.

O konečné zpracování elektronických dotazníků byl požádán Státní zdravotní ústav.

Byl připraven výběr nemocnic s ARO a JIP s invazivní umělou plicní ventilací a prostřednictvím jejich ředitelů byla zajištěna odborná spolupráce lékaře a sestry na uvedených odděleních po dobu realizace studie. Vybrané nemocnice byly okódované.

Bylo připraveno a realizováno školení o metodice prevalenční studie a vyplňování dotazníkových formulářů pro všechny aktivní účastníky prevalenční studie (epidemiologové a asistentky OOVZ, nemocniční epidemiologové a hygienici) a to v Institutu postgraduálního vzdě-

Tabulka 1: POČTY ZJIŠTĚNÝCH PŘÍPADŮ NEMOCNIČNÍCH INFEKČÍ (NI) ve 102 nemocnicích ČR v průběhu prevalenční studie, která proběhla v září a v říjnu 2009

Kraj*	počet nemocnic	počet sledovaných pacientů	počet případů NI		poznámka
			abs.	%	
1	11	397	94	23,7	
2	16	118	22	18,6	
3	7	49	13	26,5	
4	4	90	20	22,2	
5	5	11	4	36,4	malá čísla
6	9	109	29	26,6	
7	5	98	33	33,7	
8	5	55	12	21,9	
9	4	81	25	30,9	
10	3	10	5	50,0	malá čísla
11	12	201	50	24,9	
12	5	89	15	16,9	
13	5	67	19	28,4	
14	11	224	55	24,6	
Celk.	102	1599	396	24,8	

* Kraje jsou kvůli zachování anonymity označeny jen kódy

lávání ve zdravotnictví (IPVZ) v Praze dne 30. 9. 2009, v Národním centru ošetřovatelství a nelékařských zdravotnických oborů (NCONZO) v Brně dne 1. 10. 2009 a pro pražské aktivní účastníky na pracovišti Hygienické stanice hl. m. Prahy dne 12. 10. 2009. Účast na všech školeních byla bohatá, všech školení se zúčastnilo přes 300 pracovníků. Přednášky byly aktivně zajištěny členy PSNI a jejich spolupracovníky.

PŘEDBĚŽNÉ VÝSLEDKY

- Prevalenční studie NI na odděleních ARO a JIP s invazivní umělou plicní ventilací se zúčastnily všechny kraje ČR.
- Prevalenční studie se uskutečnila ve 105 českých a moravských nemocnic všech typů.

- Prevalenční studie byla provedena u 1599 hospitalizovaných pacientů.
- Ve studii bylo zjištěno 396 osob s nozokomiálních infekcí.
- Celkový výskyt NI v ČR činil 24,8 %; rozmezí se pohybovalo od nejnižší hodnoty 16,9 % k nejvyšší 33,7 %. Zjištěné hodnoty 50 a 36,4 % ve dvou krajích nelze samostatně hodnotit – chyba malých čísel. Výsledky v jednotlivých krajích ukazuje tabulka.
- Detailní zpracování výsledků prevalenční studie bude provedeno do konce ledna 2010; je kryto dvojitým kódováním pro zaručení anonymity.

Dne 10. 12. 2009

Zpracovala

*MUDr. Helena Šrámová, CSc.
koordinátorka studie
Ministerstvo zdravotnictví ČR*